

**ปัญหาการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกัน
การทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557
เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา
Penalty Issue According to the Animal Abuse
Prevention and Welfare Act, 2014
Compared to the Criminal Code**

เมธาวรินทร์ จำนงค์ธรรม

Matawarin Jamnongtham

กลุ่มสาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Criminal Law Branch, Faculty of Law,

Ubon Ratchatani Rajabhat University

E-mail: matawarinlaws@gmail.com

Received: May 24, 2018

Revised: Jun 18, 2018

Accepted: Jul 06, 2018

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ มาตรา 20 และมาตรา 30 ตามพระราชบัญญัติป้องกันทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 เปรียบเทียบความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 และความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 391 ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยผู้เขียนนำเสนอเฉพาะประเด็นสัตว์บ้าน กล่าวคือ สุนัขและแมวเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า การที่กฎหมายกำหนดโทษฐานทารุณกรรมสัตว์มีโทษเท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายและมีโทษที่รุนแรงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ย่อมไม่เหมาะสม การกระทำผิดต่อคนและกระทำผิดต่อสัตว์ในลักษณะเดียวกัน กฎหมายควรกำหนดบทลงโทษที่เท่าเทียมกัน มิฉะนั้น อาจทำให้เป็นข้อที่น่าชวนคิดว่า กฎหมายมุ่งคุ้มครองสัตว์มากกว่าคุ้มครองคนหรือไม่

คำสำคัญ: ทารุณกรรมสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ โทษ อาญา

Abstract

This article examines issues with penalties for animal cruelty in Section 20 and Section 30 of the Prevention and Suppression of Animals Act BE 2557 in comparison with the offense of assault in Section 295 and the offense of harming others not to a degree of harming the body or mind in Section 391 of the Criminal Code. The author discusses only issues of dogs and cats as pets. It is found that the law on animal cruelty is equivalent to the offense against humans. Its penalties are more severe than those for the offense of harming others not to a degree of harming the body or mind. The author regards this as not appropriate. The law should impose equal penalties on offenses against humans and ones against animals in the same manner. Otherwise, it may appear curious that the law aims to give more protection to animals than to humans.

Keywords: animal cruelty, animal welfare, penalty, criminal

1. บทนำ

ในปัจจุบันการทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการทารุณกรรมสัตว์อย่างกว้างขวาง โดยสภาพของการทารุณกรรมสัตว์นั้น เราสามารถพบเห็นได้ทั่วไปทุกพื้นที่ ลักษณะการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงศีลธรรมที่เสื่อมโทรมของคนในสังคมและนำความเสียหายมาสู่ประเทศ ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใช้คุ้มครองสัตว์โดยตรงแต่การทารุณกรรมสัตว์เป็นความผิดต่อกฎหมายอาญาดังที่ปรากฏในมาตรา 381 แต่ก็ถือว่าเป็นความผิดเชิงกฎหมายศีลธรรม ภายใต้ความคิดว่าการทารุณกรรมสัตว์ส่งผลต่อศีลธรรมและจริยธรรมของสังคมมนุษย์หรือส่งผลให้เกิดความไม่สบายใจของบุคคลในสังคมที่เกิดความรู้สึกเวทนาสงสารสัตว์แต่บทบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจนเพียงพอในการนำมาใช้คุ้มครองและป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ได้อย่างแท้จริง ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาใช้บังคับลงโทษกับผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม (Office of the Council of State. 2015) ทั้งนี้ จะยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความเข้าใจในสังคมไทยต่อสายตาสชาวโลกแล้วยังเป็นเครื่องสะท้อนจริยธรรมอันดีงามของสังคมไทยได้เป็นอย่างดีและมองสัตว์ในฐานะ “เพื่อน” ของมนุษย์นั้นซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อลงโทษกับผู้กระทำความผิดนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่ง

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้พิจารณาความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ การที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ให้มีโทษที่เท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือกำหนดโทษที่สูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นซึ่งเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญานั้นเหมาะสมหรือไม่ เมื่อได้พิจารณาถึงการกำหนด

โทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กับประมวลกฎหมายอาญา พอจะสรุปโทษได้ กล่าวคือ ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 20 และมาตรา 31 ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ตามมาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและความผิดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ ตามมาตรา 391 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (Office of the Council of State, 2017) จะเห็นได้ว่าความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์มีการกำหนดโทษที่เท่าเทียมกันหรือรุนแรงกว่าโทษตามกฎหมายอาญา จึงมีข้อให้น่าชวนคิดว่ากฎหมายคุ้มครองสัตว์มากกว่าคุ้มครองคนหรือไม่

จากสถิติการเกิดคดีอาญาความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ จะเห็นว่ามียังคงการกระทำความผิดในอัตราที่ยังคงสูงอยู่ โดยพบว่าสถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2560 ความผิดเกี่ยวกับฐานทำร้ายร่างกายนั้นซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ 1 มีการรับแจ้งการร้องทุกข์ในอัตราที่สูงที่สุด (Royal Thai Police, 2017) ส่วนความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ พบว่า มีการร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรกว่า 40 คดี มีคำพิพากษาไปแล้วไม่ต่ำกว่า 6 คดี และอีกหลายคดีกำลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (The Secretariat of the Senate, 2015)

ดังนั้น การที่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์และกำหนดลงโทษผู้กระทำความผิดทารุณกรรมสัตว์นั้นน่าจะเป็นสิ่งที่ดียิ่งๆ แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดบทลงโทษควรมีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา

2. แนวคิด ทฤษฎีและสถานะทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.1 องค์การเอกชนได้ให้ความหมาย คำว่า “สัตว์” หมายถึง สิ่งมีชีวิตใดที่ไม่ใช่มนุษย์และพันธุ์พืช แต่ความหมายดังกล่าวเป็นเพียงการให้ความหมายอย่างกว้างที่ใช้ทัศนคติของมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการให้ความหมายซึ่งไม่เพียงพอต่อการป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิสัตว์ กล่าวคือ มนุษย์จำนวนหนึ่งเชื่อว่าสัตว์ไม่มีจิตวิญญาณ บ้างไม่เชื่อว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก ดังนั้น จึงเกิดทัศนคติในเชิงความเป็นเลิศของเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่อยู่เหนือสิ่งมีชีวิตทั้งมวล หากแต่จากผลงานทางวิจัยทางวิทยาศาสตร์หลายชิ้นปรากฏชัดว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถมีความรู้สึกและอารมณ์เจ็บปวด เสียใจ ดีใจได้ไม่แตกต่างไปจากมนุษย์

2.2 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์

การคุ้มครองสัตว์ตามหลักจริยธรรมทางธรรมชาติ การยอมรับการคุ้มครองสัตว์ตามหลักจริยธรรมทางธรรมชาติ โดยนัย คือ การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของสัตว์ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม คือ การยอมรับว่ามนุษย์มีพันธะสัญญาในการเคารพซึ่งสิทธิและมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของสัตว์เช่นเดียวกัน ในยุคสมัยแรกมนุษย์ไม่ยอมรับพันธะสัญญาดังกล่าว เนื่องจากปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างเผ่าพันธุ์ เช่น วิถีชีวิต ภาษาและความรู้เหตุผล จึงทำให้สถานะของสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงมีอารมณ์เมื่อนักวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ได้ว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงมีอารมณ์ความรู้สึกเชิงจริยธรรม มนุษย์จึงเริ่มยอมรับและเปลี่ยนทัศนคติด้านความแตกต่างระหว่างเผ่าพันธุ์ Mark Berghoff เชื่อว่าความคิดเรื่องจริยธรรมที่ฝังลึกอยู่ในสมองของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมช่วยให้สังคมเป็นปึกแผ่น เพราะทำให้ตัวที่ก้าวร้าวและชอบแข่งขันไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในกลุ่มได้ ซึ่ง Mark Berghoff ได้ทดลองทฤษฎีนี้โดยนำหนูมาทดลองและพบว่ามันจะไม่เอาอาหาร ถ้าการเอาอาหารนี้ทำให้หนูตัวอื่นเจ็บปวด สำหรับตัวอย่างสัตว์ที่มีจริยธรรม เช่น ลิงชิมแปนซีจะไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อตัวที่พิการ หัวหน้าผู้หมาป่าแสดงความเท่าเทียมกันโดยให้

ตัวที่มีตำแหน่งฝูงน้อยกว่ากีดแต่การกีดกันนั้นต้องไม่แรง หลักจริยธรรมตามธรรมชาติของสัตว์สามารถอธิบายโดยอ้างอิงทฤษฎีจริยธรรม

2.3 แนวคิดการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสิทธิสัตว์

หลักสิทธิสัตว์คำว่า “สิทธิสัตว์” ใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า “อิสรภาพสัตว์ (animal liberation)” แนวคิดเรื่องสิทธิสัตว์เป็นประเด็นที่ได้รับความถกเถียงจากนักปรัชญาในมุมมองต่าง ๆ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก มีสถานะเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก มีสถานะเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ (Non-human person) หากแต่ดำรงอยู่ในสังคมจริยธรรม (Moral Community) เช่นเดียวกับมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงควรเปลี่ยนทัศนคติว่าสัตว์เป็นทรัพย์สินของมนุษย์หรืออย่างน้อยควรปฏิบัติต่อทรัพย์สินนั้นอย่างมีเมตตาพิจารณา

แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสิทธิสัตว์มี 3 แนวคิด ในการอธิบายแนวคิดแรกตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ แนวคิดที่สองตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิ เป็นเรื่องความถูกผิดในเชิงสิทธิของสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก ส่วนแนวคิดที่สาม คือ แนวคิดที่ผลประโยชน์ไม่สามารถแยกขาดจากสิทธิได้

1. หลักสิทธิสัตว์ตามแนวคิดเรื่องผลประโยชน์เป็นพื้นฐาน เป็นการพิจารณาความเท่าเทียมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ในเชิงผลประโยชน์และส่วนได้เสีย นั่นคือขอบเขตของความพอใจที่ต่างฝ่ายต่างได้รับ ทั้งความรู้สึกบวก เช่น ความสุข ความสมหวัง หรือความรู้สึกลบ เช่น ความผิดหวัง ความเจ็บปวด ซึ่งขอบเขตดังกล่าวเป็นไปตามกฎแห่งผลประโยชน์ (Rule utilitarianism) คือการตัดสินความยุติธรรมตามผลประโยชน์ทั่วไป หรือตามกฎจริยธรรมแล้วแต่กรณีถึงแม้ Peter Singer จะยอมรับสถานะทางจริยธรรมของสัตว์ที่มีเหมือนกับมนุษย์บางประการ แต่ Peter Singer เชื่อว่าสัตว์ไม่สามารถมีสิทธิตามธรรมชาติได้ เนื่องจากการให้น้ำหนัก ขอบเขตและความสำคัญของผลประโยชน์ที่สัตว์ควรจะได้รับมนุษย์เป็นผู้กำหนดทั้งมนุษย์ไม่สามารถบอกถึงความต้องการของตนได้ทั้งหมด ดังนั้นหลักการของ Peter Singer จึงไม่ใช่การปฏิบัติต่อสัตว์ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่ควรได้รับสิทธิเป็นพิเศษ แต่เป็นการพิจารณาความเท่าเทียมกันเชิง

ผลประโยชน์ที่สัตว์ควรได้รับ เช่นทั้งหนูและคนต่างเป็นผู้เสียผลประโยชน์หากถูกเตะ เนื่องจากทั้งหนูและคนต่างมีความเจ็บปวดด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งการอธิบายในเรื่องดังกล่าวไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักจริยธรรมหรือหลักเหตุผลในการอธิบาย เป็นไปตามหลักผลประโยชน์ ไม่ใช่การเปรียบเทียบความเท่าเทียมกันของการเตะหรือความเจ็บปวดที่ได้รับ

2. หลักสิทธิสัตว์ตามแนวคิดเรื่องสิทธิเป็นพื้นฐาน แนวคิดนี้มีนักปรัชญานับพันเป็นจำนวนมาก โดยมีรากฐานจากความเชื่อที่ว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก สามารถรับรู้ความเจ็บปวดทรมานได้เหมือนมนุษย์ ดังนั้น สัตว์จึงควรมีสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนมนุษย์ Tom Regan เชื่อว่าสิทธิทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมีพื้นฐานจากการมีความสามารถที่เกี่ยวกับระบบการรับรู้หรือความคิดและสัตว์ก็มีความสามารถดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้น สัตว์จึงควรมีสิทธิทางจริยธรรมเช่นเดียวกับมนุษย์ ไม่แม้แต่มนุษย์เท่านั้นที่สามารถแสดงออกซึ่งจริยธรรมดังกล่าวได้ สัตว์เองย่อมสามารถแสดงออกถึงจริยธรรมได้สถานะของจริยธรรมที่ไม่สมบูรณ์ (Moral patients) เนื่องจากสัตว์ขาดความสามารถในการแยกแยะถูกผิดในเชิงเหตุผล ไม่อาจระบุได้ว่าสิ่งไหนถูกหรือผิดถึงแม้ว่าสิ่งนั้นอาจให้ผลประโยชน์หรือโทษกับตนก็ตาม เช่น สุนัขไม่อาจบอกได้ว่าการกัดมนุษย์เป็นเรื่องที่ถูกหรือผิด รู้เพียงว่าในสถานการณ์ตอนนั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ นอกจากนี้ ในมุมมองของ Tom Regan สัตว์มีคุณค่าตามธรรมชาติในแง่ประธานแห่งสิทธิและมนุษย์มีหน้าที่โดยตรงในการเคารพสิทธิของสัตว์ แนวคิดของ Tom Regan ไม่ได้อธิบายขยายความว่า สัตว์สามารถเป็นประธานแห่งสิทธิของตนได้อย่างไร เพียงแต่เป็นการอธิบายความเป็นประธานแห่งสิทธิของสัตว์เท่านั้น Henry Salt อธิบายว่าเพียงเพราะการปราศจากความเป็นเครือญาติกับสัตว์ ทำให้มนุษย์ลืมนึกที่จะขยายสิทธิออกไปครอบคลุมถึงพวกมันด้วย สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถรับรู้ความเจ็บปวดและความทรมาน จึงมีสิทธิเทียบเท่ากับมนุษย์ในการเป็นอิสระจากการกระทำที่ทารุณและความเจ็บปวด ทศนคติที่ว่ามีความกว้างใหญ่กว้างระหว่างสองเผ่าพันธุ์ คือ การที่ยอมให้มีการทารุณกรรมนั้นอยู่ Henry Salt ได้ให้เหตุผลสนับสนุนการ

กระทำต่อสัตว์อย่างมีมนุษยธรรมว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าในตัวเอง มีความศักดิ์สิทธิ์ในชีวิต ดังนั้น การขยายสิทธิให้แก่สัตว์จึงเป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุคุณภาวะทางจริยธรรมของเผ่าพันธุ์มนุษย์ นำมาซึ่งความตระหนักว่าสัตว์ควรได้รับสิทธิพื้นฐานเช่นเดียวกับมนุษย์

3. หลักสิทธิสัตว์ตามแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิ คือ แนวคิดที่ยอมรับว่าการอธิบายสิทธิสัตว์นั้น ต้องอธิบายโดยยอมรับว่าสัตว์และมนุษย์ต่างมีผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่มนุษย์ในฐานะที่เป็นผู้ให้สถานะทางจริยธรรมต่อสัตว์ ต้องใช้ประโยชน์จากสัตว์อยู่บนพื้นฐานที่มนุษย์ต้องยอมรับและเคารพ

2.4 สถานภาพของสัตว์

สถานภาพทางวิทยาศาสตร์ความรู้สึกคิดคือความสามารถในการรับรู้ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานและความชื่นชมยินดี ในทางชีววิทยามีการยอมรับเป็นเวลานานว่าสัตว์เป็นสิ่งที่มีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ โดยมีรูปแบบการจัดการที่ซับซ้อนคล้ายคลึงกับสมองส่วนนอก ของสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังและมีกระบวนการที่แสดงให้เห็นว่ามีความรู้สึกเจ็บปวดได้

2.5 สถานะทางทฤษฎีทฤษฎีความเท่าเทียมกันทางจริยธรรม (Moral equality theories)

ทฤษฎีนี้ได้ขยายขอบเขตหลักจริยธรรมสัตว์ โดยการยอมรับทั้งสถานะสัตว์ทางจริยธรรมและหลักความเท่าเทียมกันทางจริยธรรมระหว่างมนุษย์และสัตว์ โดยการปฏิเสธข้อจำกัดทางจริยธรรมที่มนุษย์คิดเอาเองว่าตนมีอยู่เพียงเผ่าพันธุ์เดียว เช่น ความรู้เหตุผล ความสามารถในการปกครองตนเอง โดยพื้นฐานของทฤษฎีนี้มาจากแนวความคิดความคล้ายคลึงกันทางชีวภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์ทั้งทางกายภาพและความสามารถด้านจิตใจ เช่น ทารกหรือมนุษย์ที่พิการแต่กำเนิดจะมีความสามารถที่คล้ายคลึงกับสัตว์ นักปรัชญาผู้มีบทบาทสำคัญคือ Peter Singer ที่อธิบายว่าความเท่าเทียมกันของสถานะทางจริยธรรมระหว่างมนุษย์และสัตว์นั้น คือ การพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ทั้งมนุษย์และสัตว์จะได้รับ

หรือเสียไป มิใช่พิจารณาเฉพาะในมุมมองของมนุษย์เพียงอย่างเดียว และ Tom Regan อธิบายว่า สัตว์มีทั้งสถานะและความเท่าเทียมทางจริยธรรมเทียบเท่ามนุษย์ ซึ่งความเท่าเทียมดังกล่าวมีพื้นฐานอยู่บนหลักสิทธิ เนื่องจากทรัพยากรใดที่มีคุณค่าจากการมีอยู่ ทรัพยากรนั้นย่อมมีสิทธิ

2.6 สถานภาพทางมาตรการทางกฎหมายมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศระดับสากลสถานภาพในฐานะสิ่งมีชีวิตที่มีสิทธิทางจริยธรรม

การยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งที่มีชีวิตที่มีความรู้สึก นับเป็นการยอมรับสถานะสัตว์ทางจริยธรรมที่เท่าเทียมกับมนุษย์บางประการ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตที่ดี สิทธิด้านความยุติธรรมทางชีวภาพ ปัจจุบันถึงแม้ยังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองสถานภาพสัตว์ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่มีสิทธิทางจริยธรรมแต่นานาประเทศต่างไม่ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันในการยอมรับและคุ้มครองสถานะทางจริยธรรมของสัตว์ จะเห็นได้จากร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ (Universal Declaration on Animal Welfare) ซึ่งเป็นร่างปฏิญญาสากลที่เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศโดยยอมรับว่าสัตว์สามารถมีความรู้สึก รับรู้ความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานได้ ความต้องการของสัตว์ควรได้รับการเคารพและความโหดร้ายต่อสัตว์ต้องสิ้นสุดลงอย่างถาวร ปัจจุบันมีรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนปฏิญญาดังนี้ ประกอบด้วยกัมพูชา ฟิจิ นิวซีแลนด์ พาเลา ซีเชลล์ สวิตเซอร์แลนด์ และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 27 ประเทศ (Ngoentip, 2011)

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายอาญา

ความผิดอาญาแต่ละฐานมีสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง สิ่งนี้ไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่างเป็นวัตถุ หรือบุคคล แต่เป็นสภาพที่พึงปรารถนาที่กฎหมายต้องการประกันจากการล่วงละเมิด เช่นในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น สิ่งที่กฎหมายประสงค์คุ้มครองไม่ใช่บุคคลที่ถูกฆ่าแต่เป็นมนุษย์ สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองนี้เรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut) หน้าที่ของกฎหมายอาญาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายเนื่องจากเป็นปทัสถาน

(Norm)ทั้งหลายนี้มีคุณสมบัติแฝงอยู่เบื้องหลัง เช่น ปทัสถานที่ว่าการฆ่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรการที่ไม่สมควรนั้นก็เพราะชีวิตเป็นสิ่งที่พึงหวงแหน ดังนั้น การที่บัญญัติความผิดตามมาตรา 288 ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาก็เพื่อคุ้มครองชีวิตมนุษย์ทำให้ชีวิตมนุษย์กลายเป็นคุณธรรมทางกฎหมายไปคุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏในทางหรือเป็นสิ่งที่เป็นธรรม คือเป็นสิ่งที่ประโยชน์ (Interests หรือ Interest) หรือเป็นสิ่งที่เป็
“คุณค่า” (Wert หรือ value) ในการมนุษย์จะร่วมกันอย่างมีความปกติสุขนั้นมนุษย์ทุกคนต้องเคารพและต้องไม่ละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายจึงมีประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง

สมบัติที่ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายในทางอาญาไม่ว่าจะเป็นในประมวลกฎหมายอาญาเองหรือในพระราชบัญญัติอื่น ๆ ล้วนเป็นสมบัติที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น การคุ้มครองในรูปแบบอื่นจึงไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องมีการคุ้มครองโดยกฎหมายอาญาซึ่งสมบัติที่ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญานั้น นอกจากชีวิตมนุษย์แล้วยังมีความปลอดภัยของร่างกาย เสรีภาพในการกระทำ เสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทางกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ความบริสุทธิ์สะอาดของอำนาจรัฐ ความคงอยู่ของสถาบันต่าง ๆ ของรัฐ ความปลอดภัยของการจราจร ฯลฯ ความผิดอาญาของแต่ละฐานได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายซึ่งอาจมีเพียงอันหนึ่งหรือหลายอันพร้อมกัน

การแบ่งประเภทความผิดกฎหมายอาญาตามคุณธรรมทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา สามารถแบ่งได้หลายประเภท เช่น ความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ “ความปลอดภัยของร่างกาย” เช่นความผิดตามมาตรา 295, 290, 297, 300, 390, 391 เป็นต้น (Pimpipat, 2013)

2.8 ความผิดอาญาต่อแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้

ความผิดอาญาต่อแผ่นดินคือ ความผิดที่หากมีการกระทำแล้วนอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงแล้วยังมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย ดังนั้น รัฐจึงต้องเข้าดำเนินการเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แม้ผู้ที่ถูกกระทำนั้นจะไม่ติดใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อไปแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันสังคมโดยรวม

ความผิดอันยอมความได้คือ ความผิดที่หากมีการกระทำแล้วมีผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงเท่านั้นและไม่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดังนั้นเมื่อผู้ที่ถูกกระทำไม่ติดใจเอาความหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อไปแล้วรัฐก็ไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกต่อไป (Yapannan, 2010)

3. กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม ดังนั้นเพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองได้อย่างเหมาะสม กฎหมายจึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.1 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ในพระราชบัญญัตินี้ได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการที่จะคุ้มครองสัตว์มิให้ได้รับทารุณกรรม โดยการกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญให้การกระทำทารุณกรรมสัตว์นั้นถือเป็นความผิดอาญาที่มีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก โดยหลักการดังกล่าวนี้ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา 20 ที่กำหนดห้าม

บุคคลกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยได้มีการกำหนดโทษสำหรับการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 ไว้ในมาตรา 31 คือ บุคคลที่ฝ่าฝืนมาตรา 20 จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ แบ่ง 2 ส่วน ได้แก่ ภายนอกและองค์ประกอบภายใน ซึ่งจะสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

1.1 กระทำการอันเป็นการทารุณกรรม ในเรื่องของกรกระทำทารุณกรรมนั้น ประการแรกจะต้องพิจารณาว่า การกระทำความผิดของผู้กระทำมีลักษณะที่เป็นการทารุณกรรมหรือไม่ ซึ่งในบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตายและให้ความหมายรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกิน สมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ โดยจากคำนิยามดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า คำนิยามของคำว่า การทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 3 นั้น สามารถที่แยกพิจารณาได้ ดังต่อไปนี้

1) การทารุณกรรมนั้นอาจเป็นกรณีของการกระทำหรืองดเว้นการกระทำก็ได้

2) การทารุณกรรมนั้น มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติยังไม่หมายความว่ารวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วยชรา หรืออ่อนอายุ

3) ต้องเกิดผลจากการกระทำนั้นและผลแห่งการกระทำดังกล่าวยอมทำให้สัตว์ที่เป็นเหยื่อต้องได้รับความทุกข์ทรมาน ได้รับความเจ็บปวดไม่ว่ากายหรือจิต ได้รับความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือตาย

1.2 ต้องมีการกระทำต่อสัตว์ ตามมาตรา 20 นั้น การทารุณกรรมจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเป็นการกระทำทารุณกรรมต่อสัตว์ซึ่งตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ก็ได้ให้คำนิยามของคำว่าสัตว์ ต้องเป็นสัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่ได้อาศัยอยู่ในธรรมชาติที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วย

1.3 ต้องเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควร ในการกระทำดังกล่าวอันถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์นั้น จะต้องเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรด้วย หากมีเหตุอันสมควร อาทิ การป้องกันตนเอง ก็จะต้องถือว่าสามารถที่จะกระทำได้

2. องค์ประกอบภายใน ในส่วนขององค์ประกอบภายในนี้ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาในการกระทำการอันถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ด้วย ไม่ว่าจะเจตนาดังกล่าวจะเป็นเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเจตนาเล็งเห็น (Waews-Nga, 2019)

สรุปได้ว่า หากบุคคลใดกระทำการทารุณกรรมสัตว์ คำว่า “การทารุณกรรม” ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้น มีลักษณะที่กว้างกล่าวคือ การที่บุคคลใดกระทำหรือจงใจกระทำการใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ผู้กระทำก็มีความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ก็ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งจะมีโทษเท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 และ

มีโทษสูงว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น มาตรา 391 ตามประมวลกฎหมายอาญา ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.2 กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้นผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 มีดังนี้

องค์ประกอบภายนอก

- 1) ผู้ใด
- 2) ทำร้าย
- 3) ผู้อื่น
- 4) จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

(Jitti, 2014) ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภัทัย อธิบายว่า “การทำร้าย” หมายถึง การกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจ ให้มีผลบาดเจ็บ เสียหาย หรือมีสภาพเลวลง หากการกระทำนั้นทำให้สภาพร่างกายผู้ถูกกระทำดีขึ้นก็ไม่เป็นการทำร้าย เช่น การบีบนิ้ว ทบให้สลาย เป็นต้น แต่การกระทำบางอย่างแม้กระทำด้วยความปรารถนาดี ก็เป็นการทำให้เสียหายอยู่ในตัว เช่น การผ่าตัด เป็นต้น ก็จะแก้ตัวว่าไม่เป็นการทำให้เสียหาย ไม่เป็นการทำร้าย ย่อมไม่ได้ ซึ่งการทำร้ายจะเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการงดเว้นตามมาตรา 59 วรรคท้าย ก็ได้ แต่การทำร้ายไม่รวมถึงการกระทำ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในสภาวะที่ไม่อาจขัดขืนได้ เช่น เอาปืนขู่ให้อยู่นิ่ง ๆ ไม่เป็นการทำร้าย ดังนั้นการทำร้ายจึงมีความหมายแคบกว่าการประทุษร้าย แต่กว้างกว่าการใช้กำลังทำร้าย ซึ่งจำกัดเฉพาะการใช้กำลังทางกายภาพเท่านั้นส่วนคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” คือบาดแผล ซึ่งหมายความว่าต้อง ทำให้หนึ่งขาด (STDlawcenter, 2014)

ส่วนความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดสุโทษและเป็นการผิดอันยอมความได้

มาตรา 391 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น มาตรา 391 มีดังนี้

องค์ประกอบภายนอก

- 1) ผู้ใด
- 2) ใช้กำลังทำร้าย
- 3) ผู้อื่น
- 4) โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

(Jitti, 2018)ศาสตราจารย์จิตติ ติงศักทีย ได้อธิบายไว้ว่า“การใช้กำลังทำร้าย”หมายถึง การทำร้ายโดยใช้กำลังกาย คือ เป็นแรงทางกายภาพ การใช้กำลังทำร้ายนี้รวมถึงการตะตองร่างกายผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจ แม้เพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดฐานนี้ แต่ถ้าโดยธรรมเนียมประเพณีไม่ถือกันหรือยินยอมโดยปริยายก็ไม่เป็นการทำร้าย การใช้กำลังทำร้ายอาจใช้กำลังผ่านวัตถุก็ได้ เช่น บ้วนน้ำลายรด โยนของให้ถูกตัว แม้จะถูกเสื้อผ้าที่สวมแต่ถ้ารู้สึกถึงร่างกายก็เป็นการทำร้าย เป็นต้น การใช้กำลังทำร้ายต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน คือ เป็นการกระทำที่ขัดแย้งกับผู้ถูกกระทำ การใช้กำลังทำร้ายเป็นการจำกัดการทำร้ายโดยจำกัดเฉพาะวิธีการใช้กำลังเท่านั้น ดังนั้นการใช้กำลังทำร้ายจึงมีขอบเขตแคบกว่าการ ทำร้าย ส่วนคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” คือ บาดแผล ซึ่งหมายความว่าต้องทำให้หนึ่งขาด (Sappaneti, 2018)

สรุปได้ว่าคำว่า “การทำร้าย” ที่จะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 นั้น ลักษณะการกระทำที่ถึงขั้นเป็นความผิดนั้นลักษณะการกระทำนั้นจะต้องรุนแรงกว่า “การทารุณกรรม” ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แต่โทษที่ผู้ทารุณกรรมได้รับเท่าเทียมกับโทษที่จะลงกับกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญา ส่วนคำว่า “การใช้กำลังทำร้าย” ที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น ลักษณะของการกระทำที่จะเป็นความผิดคดีบางประเภทนั้น จะมีลักษณะที่คล้ายกับคำว่า “การทารุณกรรม” แต่กฎหมายกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์สูงกว่าความผิดตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย รัฐธรรมนูญได้บัญญัติการคุ้มครองบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิไว้ชัดเจน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 25 วรคสาม บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

วรรคท้าย บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 รัฐต้อง

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ และได้รับ

ประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ (Office of the Council of State, 2017)

สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองบุคคลไว้ชัดเจน ในกรณีที่บุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ การที่บุคคลใดถูกทำร้ายร่างกายก็เป็นกรณีที่บุคคลนั้นถูกละเมิดสิทธิชอบที่ใช้สิทธิทางศาล หากพิจารณาในเรื่องการคุ้มครองสัตว์การละเมิดสิทธิของสัตว์ เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่ปรากฏมาตราใดที่กล่าวถึงการคุ้มครองสัตว์ไว้โดยตรงคงมีแต่การกล่าวถึงในบริบทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

3.2 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 การกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามกฎหมายต่างประเทศ

3.2.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา เมือง New York ภายใต้บังคับกฎหมาย New York State Consolidated Laws ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 34,563.04 บาท)

3.2.1.2 ประเทศอังกฤษ ภายใต้บังคับกฎหมาย Animal Welfare Act 2006 ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร วางยาสัตว์และจัดให้สัตว์สู้กัน จำคุกไม่เกิน 51 สัปดาห์ ปรับไม่เกิน 20,000 ปอนด์ (ประมาณ 1,078,752.63 บาท) (Yusawat, 2015)

4. เปรียบเทียบการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กับประมวลกฎหมายอาญา

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญา

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญา

การที่กฎหมายกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษเท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญานั้น เหมาะสมหรือไม่

การกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์จะถึงขั้นเป็นความผิดนั้น การกระทำความผิดต้องเข้าองค์ประกอบความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

องค์ประกอบความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ มีดังนี้

- 1) การกระทำความผิดเป็นการทารุณกรรม
- 2) ต้องมีการกระทำต่อสัตว์
- 3) ต้องเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- 4) ผู้กระทำต้องมีเจตนาให้กระทำโดยประสงค์ต่อผลหรือเจตนาเล็งเห็นผล (Ngoentip, 2011) โดยผู้เขียนจะยกตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 คดีนี้ นายคำดี โคตกา ชาวหนองคาย ใช้มีดฟันเจ้าก่านกล้วย สุนัขเพศผู้วัยพิเศษของนายสายยนต์และนางจอมศรี คำภูแก้ว คนในหมู่บ้านเดียวกัน เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2558 จากเหตุที่อ้างว่าหมาไปกัดไก่ที่เลี้ยงไว้ หลังเกิดเหตุพนักงานสอบสวน ได้เรียกนายคำดีมาสอบสวนซึ่งให้การปฏิเสธว่าได้ฟันเพื่อให้สุนัขตายแต่เป็นการขว้างมีดไล่สุนัขที่จะกัดไก่ของตัวเอง สุดท้ายเมื่อ “เจ้าก่านกล้วย” มีบาดแผลฉกรรจ์ที่หน้าด้านขวา ต้องเย็บกว่า 100 เข็ม พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหานายคำดี ตาม พ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งต่อมาศาลจังหวัดหนองคายได้ตัดสิน

ความผิดให้จำคุก 1 ปี และปรับ 2,000 บาท แต่โทษจำคุกให้รอลงอาญา 1 ปี (Komchadluek, 2016)

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ เห็นได้ว่า คำว่า “การทารุณกรรม” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้คำนิยามไว้ว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางกายหรือจิตใจ ได้รับความบาดเจ็บ ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตายและให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ ส่วนคำว่า “ทรมาน” หมายถึง ทำทารุณ ทำให้ลำบาก และคำว่า “ความเจ็บปวด” หมายถึง เป็นความทุกข์ทางกายที่เกิดขึ้นเพราะสิ่งเร้าที่รุนแรงหรืออันตราย หรือความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส (Office of the Council of State, 2015) การที่ นายคำดี โคตรดา ได้ขว้างมีดไล่สุนัขที่จะกัดไก่อของตัวเองทำให้สุนัขมีบาดแผลฉกรรจ์ที่หน้าด้านขวาต้องเย็บกว่า 100 เข็ม จึงเป็นกรณีที่ นายคำดี โคตรดา ทำการทารุณกรรมสัตว์ โดยทำให้สุนัขได้รับความทุกข์ทรมานทางกายและจิตใจ ทำให้สุนัขได้รับความเจ็บปวด นายคำดี โคตรดา จึงมีความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 20 และ จะทำให้นายคำดี โคตรดา ผู้ทารุณกรรมสัตว์ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 31 ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ส่วนกรณีบุคคลใดจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายและจะต้องรับโทษฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญานั้น (Office of the Council of State, 2017) จะต้องเป็นการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานทำร้ายร่างกายอันจะกล่าวดังต่อไปนี้

องค์ประกอบความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 มีดังนี้

- 1) ผู้ใด
- 2) ทำร้าย
- 3) ผู้อื่น
- 4) จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น
- 5) เจตนาธรรมดา คือประสงค์ต่อผลหรือย่อมนิ่งเห็นผล

โดยผู้เขียนขอยกตัวอย่างประกอบกรณีวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 2 การที่จำเลยใช้มีดแทงและฟันโจทก์ โดยไม่ได้เลือกแทงอวัยวะส่วนที่สำคัญของร่างกายและมิได้แทงและฟันไม่ใช่มีดขนาดใหญ่ทำให้โจทก์ได้รับบาดเจ็บแต่ด้านหลังยาวจากสะบักขาถึงเอวด้านซ้าย 50 เซนติเมตร จำเลยมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายโจทก์ ตามมาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 5744/2555) (Interesting.deka, 2014)

คำว่า “ทำร้าย” หมายถึง การกระทำให้ร่างกายหรือจิตใจให้มีผลบาดเจ็บ เสียหาย หรือมีสภาพเลวลง การที่จำเลยใช้มีดแทงและฟันโจทก์ จึงเป็นกรณีที่จำเลยทำร้ายโจทก์เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ จำเลยจึงมีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญาและต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษกับผู้ทำธุรกรรมสัตว์นั้น ผู้เขียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งตามแนวคิด ทฤษฎีและสถานะทางกฎหมาย เห็นได้ว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก สามารถรับรู้ความเจ็บปวดทรมานได้เหมือนมนุษย์และสัตว์ควรจะมีสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนมนุษย์ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการคุ้มครองสัตว์ ตามหลักสิทธิสัตว์ ทั้งสัตว์ก็มีสถานะความเท่าเทียมทางจริยธรรมเทียบเท่ามนุษย์ ความเท่าเทียมดังกล่าวมีพื้นฐานอยู่บนหลักสิทธิซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความเท่าเทียมกันทางจริยธรรมและร่างปณิญาสากลที่เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศโดยยอมรับว่าสัตว์สามารถมีความรู้สึกรับรู้ความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานได้ ดังนั้น การที่มีกฎหมายบัญญัติถึงความผิด

ที่กระทำต่อสัตว์และลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมสอดคล้องแล้ว (Ngoentip, 2011)

อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ให้รับโทษเท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 นั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมมีความเหมาะสมแล้ว หากได้พิจารณาความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ตัวอย่างที่ 1 จะเห็นได้ว่า การทารุณกรรมนั้น โดยใช้มีดขว้างปาใส่สุนัขจนสุนัขมีบาดแผลฉกรรจ์ที่หน้าด้านขวาต้องเย็บกว่า 100 เข็ม จึงเป็นการกระทำโดยทารุณกรรมโดยทำให้สุนัขได้รับความเจ็บปวด เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการกระทำจะเห็นได้ว่า “การทารุณกรรม” ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 กับ “การทำร้าย” มาตรา 295 ตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วจากตัวอย่างที่ 2 นั้น จะมีลักษณะการกระทำต่อวัตถุที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้กระทำกระทำการโดยใช้มีดกระทำต่อ ดังนั้น การที่กฎหมายทารุณกรรมสัตว์กำหนดบทลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์ โดยกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมีโทษเท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมมีความเหมาะสม

แต่อย่างไรก็ตาม หากความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ที่ผู้ทารุณกรรมกระทำต่อสัตว์มีลักษณะการกระทำที่แตกต่างกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 นั้น กล่าวคือ ลักษณะการกระทำ คือ “การทารุณกรรม” กับ “การทำร้าย” นั้นแตกต่างกัน การที่กฎหมายกำหนดโทษที่จะลงกับผู้ทารุณกรรมสัตว์ให้เท่าเทียมกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมไม่มีความเหมาะสม โดยขอยกตัวอย่างประกอบกรณีวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3 การที่บุคคลใดเตะสุนัขเพราะหมั่นไส้หรืออาจเพราะนึกสนุก ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์มีความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร ผู้ทารุณกรรมสัตว์ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือ

ทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

คำว่า “การทารุณกรรม” หมายถึง การกระทำความผิดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ฯลฯ ส่วนคำว่า “ความเจ็บปวด” หมายถึง เป็นความทุกข์ทางกายที่เกิดขึ้นเพราะสิ่งเร้าที่รุนแรงหรืออันตราย หรือความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส ตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 การที่บุคคลใดใช้เท้าเตะสุนัข ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยทำให้สุนัขนั้นเจ็บปวดซึ่งเป็นความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส แม้ผู้กระทำความผิดจะกระทำเพราะความหมั่นไส้ก็ถือว่ามีความผิด ผู้ทารุณกรรมก็ต้องรับผิดชอบทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 20 และต้องรับโทษตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ประมวลกฎหมายอาญา (ตามตัวอย่างที่ 2) คำว่า “การทำร้าย” หมายถึงการกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่นในทางให้เจ็บ หรือแตกหักเสียหาย จะมีอาชุติหรือไม่ก็ตาม จะเห็นได้ว่า “การทารุณกรรม” กับ “การทำร้าย” จะมีลักษณะการกระทำที่ต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่ถูกทำร้ายร่างกายอันจะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น บุคคลผู้ถูกทำร้ายนั้นจะต้องถูกกระทำในลักษณะที่รุนแรงกว่าและได้รับบาดเจ็บที่รุนแรงกว่าลักษณะต้องถึงขั้นมีบาดแผล หากการกระทำเพียงใช้เท้าเตะผู้อื่นนั้น ตามกฎหมายอาญาหาได้ถือว่าการกระทำผิดดังกล่าว เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่ คงมีความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 เท่านั้น อันเป็นความผิดลหุโทษและสามารถยอมความได้

กรณีเช่นนี้อาจทำให้เห็นได้ว่า กฎหมายลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์ (กระทำต่อสัตว์) สูงกว่าโทษตามประมวลกฎหมายอาญา (กระทำต่อคน) และเมื่อ

เปรียบเทียบการกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ของกฎหมายต่างประเทศ เช่น

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา เมือง New York ภายใต้บังคับกฎหมาย New York State Consolidated Laws ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 34,563.04 บาท)

2. ประเทศอังกฤษ ภายใต้บังคับกฎหมาย Animal Welfare Act 2006 ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร วางยาสัตว์และจัดให้สัตว์สู้กัน จำคุกไม่เกิน 51 สัปดาห์ ปรับไม่เกิน 20,000 ปอนด์ (ประมาณ 1,078,752.63 บาท)

จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษนั้น จะกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ 1 ปีกว่า ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรของไทยนั้น มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับ ไม่เกิน 40,000 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดโทษตามกฎหมายไทยนั้นมีอัตราโทษจำคุกและโทษปรับที่สูงกว่า (Yusawat, 2015) ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ทารุณกรรมสัตว์กระทำการทารุณกรรมสัตว์เพียงแต่ใช้เท้าเตะนั้นและให้ผู้ทารุณกรรมสัตว์ได้รับโทษเท่ากับความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสม ควรกำหนดบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากกฎหมายกำหนดบทลงโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 31 คือ จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อาจทำให้เป็นข้อชวนคิดได้ว่ากฎหมายมุ่งคุ้มครองสัตว์มากกว่าคุ้มครองคนหรือไม่

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา

การที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์ให้มีโทษสูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่

เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ เห็นได้ว่า คำว่า “การทารุณกรรม” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและกำจัดสัตว์พิษ พ.ศ. 2557 ให้คำนิยามไว้ว่า ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย ฯลฯ ส่วนคำว่า “ความเจ็บปวด” หมายถึง เป็นความทุกข์ทรมานที่เกิดเพราะสิ่งเร้าที่รุนแรงหรืออันตราย หรือความเจ็บปวด เป็นประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส การที่บุคคลใดใช้เท้าเตะสุนัขก็เป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยทำให้สุนัขนั้นเจ็บปวดซึ่งเป็นความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส แม้ผู้กระทำจะกระทำเพราะความหมั่นไส้ ก็ถือว่ามีความผิด ผู้ทารุณกรรมก็ต้องรับผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 20 และผู้ทารุณกรรมสัตว์จะต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการกำจัดสัตว์พิษ พ.ศ. 2557 การที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษกับผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์นั้นผู้เขียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งตามแนวคิด ทฤษฎีและสถานะทางกฎหมาย เห็นได้ว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกสามารถรับรู้ความเจ็บปวด ทรมานได้เหมือนมนุษย์และสัตว์ควรจะมียุติธรรมขั้นพื้นฐานเหมือนมนุษย์ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการคุ้มครองสัตว์ ตามหลักสิทธิสัตว์ ทั้งสัตว์ก็มีสถานะความเท่าเทียมทางจริยธรรมเทียบเท่ามนุษย์ ความเท่าเทียมดังกล่าวมีพื้นฐานอยู่บนหลักสิทธิซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความเท่าเทียมกันทางจริยธรรมและร่างกฎหมายสากลที่เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศ โดยยอมรับว่าสัตว์สามารถมีความรู้สึกรับรู้ความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานได้ ดังนั้น การที่มี

กฎหมายบัญญัติถึงความผิดที่ได้กระทำต่อสัตว์และลงโทษผู้ทำธุรกรรมสัตว์นั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่เหมาะสมแล้ว (Ngoentip, 2011)

ส่วนความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น (Office of the Council of State, 2017) ซึ่งเป็นความผิดหลุโทษและกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดที่ย่อมความได้

องค์ประกอบความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 391 มีดังนี้

1. ผู้ใด
2. ใช้กำลังทำร้าย
3. ผู้อื่น
4. โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ
5. เจตนาธรรมดา

คำว่า “ใช้กำลังทำร้าย” หมายถึง การทำร้ายโดยใช้กำลังกาย หรือเป็นแรงกายภาพ การใช้กำลังทำร้ายนี้รวมถึงการตะตองร่างกายผู้อื่นไม่มีอำนาจ แม้เพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดฐานนี้ ส่วนคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” คือ บาดเจ็บ ซึ่งหมายความว่าต้องทำให้หนึ่งขาด(Sappaneti, 2018) การที่จำเลยใช้เท้าเตะผู้เสียหายก็เป็นการใช้กำลังทำร้าย แต่การกระทำของจำเลยนั้นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้เสียหาย จำเลยมีความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา (เทียบคำพิพากษาฎีกา 1069/2510) (Short summary judgment, 1970)

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการกำหนดบทลงโทษที่ลงกับผู้กระทำความผิดฐานทำธุรกรรมสัตว์โดยกำหนดโทษสูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสม หากได้พิจารณาถึงการกระทำของผู้กระทำแล้ว เห็นได้ว่า การกระทำลักษณะเดียวกัน คือการเตะ แต่ผู้กระทำต้องรับโทษต่างกัน กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิด

ฐานทารุณกรรมสัตว์โดยการเตะสุนัข (กระทำต่อสัตว์) ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้กระทำความผิด (กระทำต่อคน) เป็นกรณีผู้กระทำได้ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมีข้อพิจารณาว่า กฎหมายกำหนดบทลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์สูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้นก็ไม่สามารถที่จะยอมความได้ ผู้ทารุณกรรมสัตว์ก็ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ส่วนความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น มาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนั้นเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ตั้งใจเอาความกันคดีอาญาย่อมระงับสิ้นไป รัฐก็ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อีก ซึ่งทำให้น่าชวนคิดว่าการกระทำลักษณะเดียวกันและการที่กฎหมายกำหนดโทษไม่เท่ากันนั้นกฎหมายมุ่งคุ้มครองสัตว์มากกว่าคุ้มครองคนหรือไม่

ผู้เขียนเห็นว่า การกระทำ “ทำทารุณกรรม” กับ “การใช้กำลังทำร้าย” ที่กระทำต่อวัตถุในลักษณะที่เหมือนกัน คือ การเตะ แต่การที่กฎหมายกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ที่จะลงกับผู้กระทำความผิดสูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนเห็นว่า ย่อมไม่มีความเหมาะสมเมื่อพิจารณาความผิดอาญานี้ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 391 นั้น มีกฎหมายคุ้มครองการประกันการล่อลวงเมตซึ่งเป็นความผิดที่คุ้มครองทางกฎหมายคุ้มครองในเรื่องความปลอดภัยของร่างกาย มนุษย์ทุกคนต้องเคารพและต้องไม่ละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย ดังนั้นคุณธรรมทางกฎหมายจึงมีประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครองซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของกฎหมายอาญา (Pimpipat, 2013) หากพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองบุคคลไว้ชัดเจน ในกรณีที่บุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ การที่บุคคลใดถูกทำร้ายร่างกายก็เป็นกรณีที่บุคคลนั้นถูกละเมิดสิทธิบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิชอบที่ใช้สิทธิทางศาลอันเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติมาเพื่อคุ้มครองบุคคลผู้ถูกระทำไว้โดยตรง หากได้พิจารณาในเรื่องการคุ้มครองสัตว์การละเมิดสิทธิของสัตว์นั้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ไม่ปรากฏมาตราใดที่กล่าวถึงการคุ้มครองสัตว์ไว้โดยตรง คงมีแต่การกล่าวถึงในบริบทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ดังนั้น หากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมุ่งคุ้มครองสัตว์ไว้โดยตรง ก็ควรบัญญัติไว้ให้ชัดเจนเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติในเรื่องบุคคลที่ถูกละเมิดไว้โดยเฉพาะ ย่อมแสดงให้เห็นว่าเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญนั้นมุ่งโดยตรงในการคุ้มครองบุคคลใด ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ให้มีโทษสูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญานั้นผู้เขียนเห็นว่าย่อมไม่มีความเหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า การคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมตามกฎหมายแต่เดิมนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือในทางจิตใจของคนไม่ใช่ประโยชน์ใด ๆ ของสัตว์เลย เมื่อมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งเป็นการมองการทารุณกรรมสัตว์ พ.ศ. 2557 ในทางกฎหมายสมัยใหม่ถือว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่พึงได้รับการคุ้มครองด้วยตัวเองโดยสถานะตามกฎหมายไม่ใช่ทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์และไม่ใช้การได้รับคุ้มครองทางศีลธรรมเท่านั้นแต่สัตว์นั้นพึงได้รับการคุ้มครองในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีแนวคิดบางแนวคิดว่าสัตว์เป็นผู้ทรงสิทธิบางประการตามกฎหมายเพียงแต่สิทธินั้นยังไม่สมบูรณ์เมื่อเทียบกับสิทธิของมนุษย์ สัตว์ก็ควรมีศักดิ์ศรีความเป็นสัตว์ ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ทำการทารุณกรรมสัตว์ต้องมีความผิดตามกฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่ง ทั้งยังเป็นการ

ยกระดับจิตใจของคนที่เกิดพึงกระทำต่อสัตว์ด้วย ในกรณีมีการกระทำผิดอาญาต่อมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ในกรณีมีการทำร้ายร่างกายผู้อื่นก็จะมีกฎหมายคุ้มครองการประกันการล่วงละเมิดซึ่งเป็นความผิดที่มีคุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครองในเรื่องความปลอดภัยของร่างกาย มนุษย์ทุกคนต้องเคารพและต้องไม่ละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมายซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของกฎหมายอาญา (Pimpipat, 2013) จะเห็นได้ว่า กฎหมายแต่ละฉบับจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในเรื่องนั้น ๆ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ก็จะมีเจตนารมณ์ที่คุ้มครองสัตว์ กฎหมายอาญาก็มีเจตนารมณ์ที่คุ้มครองบุคคลซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ฉะนั้นแล้วการกระทำในลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองสัตว์หรือคุ้มครองมนุษย์ กฎหมายก็ควรกำหนดบทลงโทษที่เท่าเทียมกัน การที่กฎหมายทารุณกรรมสัตว์กำหนดบทลงโทษสูงกว่ากฎหมายอาญานั้น ผู้เขียนเห็นว่าย่อมไม่มีความเหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การที่ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้ที่กระทำการทารุณกรรมสัตว์นั้นย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเองก็ยอมรับเรื่องสิทธิของสัตว์ แม้สัตว์จะไม่ใช่มนุษย์แต่ก็เป็นสิ่งมีชีวิต ที่สามารถมีความรู้สึกและอารมณ์เจ็บปวดเสียใจ ดีใจได้ไม่แตกต่างไปจากมนุษย์และการที่มีกฎหมายคุ้มครองสัตว์โดยมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่งอย่างยิ่งแต่อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบการกำหนดบทลงโทษของผู้กระทำผิด จะเห็นได้ว่า ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295ประมวลกฎหมายอาญานั้น จะมีอัตราโทษที่เท่าเทียมกัน

ทั้งที่ลักษณะของการกระทำและวัตถุที่ถูกกระทำต่อันได้รับความรุนแรงที่ไม่เท่ากัน และหากเปรียบเทียบในเรื่องการกำหนดโทษของความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์กับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ตามมาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญานั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายทารุณกรรมสัตว์กำหนดบทลงโทษสูงกว่าความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น มาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญา ผู้เขียนเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดโทษที่จะลงกับผู้กระทำความผิดนั้น ย่อมไม่มีความเหมาะสมซึ่งกฎหมายควรกำหนดบทลงโทษกับผู้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันให้เท่าเทียมกัน มิฉะนั้น อาจมองได้ว่ากฎหมาย มุ่งคุ้มครองสัตว์มากกว่าคุ้มครองคน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ตามคำนิยาม คำว่า “การทารุณกรรม” นั้น ผู้เขียนเห็นว่าถ้อยคำที่ว่า “การกระทำหรือดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด...” นั้นมีความหมายที่กว้างเกินไป ควรกำหนดข้อความหรือถ้อยคำถึงการกระทำที่ชัดเจน เช่น การเขียน แทะ ทบ ตี ตะ นำนํ้าร้อนลวก กระทำโดยใช้มีด หรือใช้อาวุธอื่นใด ทั้งนี้จะได้พิจารณา กำหนดโทษที่จะลงกับผู้ทารุณกรรมสัตว์ได้อย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับกฎหมายอาญา

5.2.2 ไม่ควรกำหนดให้ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดินทุกกรณีไปและควรกำหนดบทลงโทษให้เหมาะกับการกระทำความผิด กล่าวคือถ้าผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ กระทำโดยมีอาวุธหรือร้ายแรงถึงขั้นสัตว์ที่ถูกกระทำนั้นได้รับบาดเจ็บ เช่น ฟกช้ำแบบเข้าเลือด หรือมีเลือดไหล หรือมีบาดแผล เป็นต้น ถือว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงลักษณะการกระทำความผิดเช่นนี้ ควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน และควรระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากแต่ผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์กระทำในลักษณะที่ไม่ร้ายแรง เช่น ตะ ทบ ตี เขียน หรือวิธีการอื่นในทำนองเดียวกัน เป็นต้น ก็ควรกำหนดให้เป็นความผิดอาญาอันยอมความได้ และโทษที่จะลงแก่ผู้ทารุณกรรมสัตว์ก็ให้เท่าเทียมกับความผิดละหุโทษ คือจำคุก

ไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เหมือน
เช่นเดียวกับมาตรา 295 และมาตรา 391 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและ
กรณีสัตว์นั้นไม่มีเจ้าของก็ควรกำหนดให้เป็นอำนาจของพนักงานตำรวจเป็นผู้
ดำเนินคดีแทนไว้อย่างชัดเจน

6. References

- ChularatYapannan. 2010. **Public offence and Compoundable offence.** *Julniti* :151-152.
- Interesting.deka. 2014. **Judgment of the Supreme Court 5744/2555.** <https://www.facebook.com/interesting.deka/posts/262005517318248>. 25 June 2018.
- Komchadluek. 2016. **Cruelty to animals is imprisonment or Parole One thing everyone should do is Understanding This law To be clear.** <http://www.komchadluek.net/news/crime/228720>. 25 June 2018.
- Office of the Council of State. 2017. <http://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=570104&ext=htm>. 25 June 2018.
- Office of the Secretariat of the Senate, the Secretariat of the National Legislative Assembly. 2015. **Subject: Propose to set up an extraordinary committee to consider the problem of abandoned animals in public.** 24 December 2015.
- Office of the Council of State. 2015. **Cruelty Prevention and Welfare of Animals Act, B.E. 2557.** <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%BB53/%BB53-20-2557-a0001.pdf>. 25 June 2018.

Office of the Council of State. 2017. **Constitution of Thailand.**

<http://web.krisdika.go.th/data/law/law1/%c306/%c306-10-2560-a0003.pdf>. 25 June 2018.

PanupongPimpipat. 2013. **Constituted an offense the life and health: a case study of an offense affray.** A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Laws Department of Law. PridiBanomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University.

PrapimpanNgoentip. 2011.**Legal Measures for the Animal Protection and the Animal Welfare inThailand.** A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Laws NaturalResources and Environmental Law Faculty of Law Thammasat University.

Royal Thai Police. 2017. **Lawsuit statisticsCriminal case(case 4 group).Metropolitan Police Headquarters.**<file:///C:/Users/Administrator/Downloads/นครบาล.pd..> 31 October 2018.

Sappaneti. 2018. **Battery.**
<http://www.sappaneti.com/board/1162/3445/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9C%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A2.html>. 25 June 2018.

- Short summary judgment.**1970. Judgment of the Supreme Court 1069/2510.** Division Assistant Superintendent.
<https://deka.in.th/view-68309.htm>. 25 June 2018.
- STDlawcenter. 2014. Exam:Petty offense.http://stdlawcenter.com/index.php?option=com_content&task=view&id=16507&Itemid=182. 25June 2018.
- SuttineeYusawat. 2015. **Some Viewpoints from the Studies on Law of Animals CrueltyPrevention of Thailand and England.**
Naresuan University Law Journa: 7-24.
- TanpongWaewsa-Nga. 2019. **Legal Measures For The Prevention Of Cruelty To Animals From Committed by Group Person or Juristic Person.** A Thematic Paper Submitted in Partial. Fulfillment of the Repuirementsfor the Degree of Master of Laws Criminal Law and Criminal Justice Administration. Faculty of Law Sripatumuniversity.
- The National Legislative Assembly.2015. **Supporting documents motion Subject Request a motion to set.** Extraordinary Commission of Inquiry Study theproblem Abandonment of animals in public.31 October 2018.
- Tnews. 2017. **Kick the dog can be in Jails.**
<http://www.tnews.co.th/contents/356911>. 25 June 2018.